

P o s u d e k

oponentky disertační práce JUDr. Petra Lišky „Smlouva o běžném účtu a některé související otázky podle české a evropské právní úpravy“.

I.

Téma, které doktorand zpracoval, není v české teorii předmětem příliš častého zpracování a lze říci, že je v mnoha směrech dosud neprobádané. Přitom bankovní obchody jsou nedílnou a velmi frekventovanou součástí podnikatelské činnosti v České republice a znalost odpovídající právní úpravy, včetně úpravy evropské, a její zasvěcená aplikace patří mezi důležité faktory úspěchu při podnikání. Velmi důležité je též pochopení vzájemných souvislostí a vazeb mezi úpravou v obchodním zákoníku a úpravou v zákoně o platebním styku; v tom směru se teorie i judikatura dopracovává potřebných závěrů postupně, přičemž jejich činnost dost podstatným způsobem ztěžuje neustálá obměna právní úpravy především v tuzemském ale i v evropském právu.

Problematika tzv. bankovních smluv je velmi rozsáhlá, proto považuji za správné rozhodnutí doktoranda nezabývat se jí v plné šíři, což by nutně vedlo – při rozumném rozsahu práce – k určité nepropracovanosti, ale omezit se právě jen na smlouvu o běžném účtu a otázky s ní související, a těmi se zabývat v potřebné hloubce.

Vybrané problémy doktorand řešil jak ve vazbě na právní úpravu obchodního zákoníku, tak ve vazbě na zákon o platebním styku a další související právní předpisy a na jejich úpravu předpisy komunitárního práva, což lze považovat za přínosné pro teorii i praxi.

Za cíl práce si doktorand vytkl „provést rozbor a utřídění platné právní úpravy smlouvy o běžném účtu obsažené v obchodním zákoníku a rozbor a utřídění právní úpravy obsažené v dalších právních předpisech regulujících povinnosti účastníků smlouvy o běžném účtu.“ Dále pak deklaroval, že „v souvislosti s analýzou právní úpravy smlouvy o běžném účtu je předmětem zkoumání i úprava souvisejících otázek (platební styk, platební prostředky, řešení sporů apod.) v českém i evropském právu. Zjištění z provedeného rozboru jsou v disertační práci konfrontována s úpravou smlouvy o účtu obsaženou v novém občanském zákoníku.“ Podle mého soudu doktorand deklarovaný cíl práce naplnil.

II.

Posuzovaná práce je rozdělena do šesti částí. V první části se doktorand věnuje podstatě běžného účtu, poukazuje na jeho pojetí v tuzemské prvorepublikové a současné teorii a na některé zahraniční závěry v této oblasti. Zabývá se i povahou prostředků vložených či převedených na běžný účet.

Ve druhé části především mapuje právní úpravu smlouvy o běžném účtu v právu Evropské unie, a to nejen z pohledu předpisů regulujících tuto problematiku, ale i z pohledu doporučení Evropské komise o přístupu k základnímu platebnímu účtu. Dále pak úpravu českou, se zaměřením především na obchodní zákoník a zákon o platebním styku.

Třetí a čtvrtá část jsou věnovány analýze české právní úpravy smlouvy o běžném účtu.

Třetí část se zabývá právní regulací smlouvy o běžném účtu, která je smlouvou o platebních službách. Vymezuje její účastníky, rozebírá jejich práva a povinnosti a zevrubně se zabývá ochranou spotřebitele, který je stranou takové smlouvy.

Čtvrtá část se zabývá právní regulací smlouvy o běžném účtu, která není smlouvou o platebních službách.

Pátá část mapuje a analyzuje úpravu řešení sporů ze smluv o běžném účtu, a to jak prostřednictvím finančního arbitra, tak prostřednictvím následného soudního přezkumu.

A konečně šestá část je věnována krátkému exkursu do právní úpravy smlouvy o účtu v novém občanském zákoníku, včetně stručného kritického zhodnocení.

III.

Po věcné stránce vykazuje práce velmi dobrou úroveň, na čemž nic nemění některé drobné výhrady a pochybnosti dále uvedené. Doktorand prokazuje odpovídající znalosti nejen zkoumané problematiky ale i souvisejících otázek teorie, závazkového práva a komunitárního práva. Své závěry formuluje srozumitelně a, až na výjimky, je i odpovídajícím způsobem argumentuje. Odpovídajícím způsobem pracuje i s literaturou a s judikaturou. I když s některými závěry doktoranda zcela nesouhlasím, jde vesměs o závěry týkající se otázek, ke kterým lze – vzhledem ke stavu současné právní úpravy – zaujímat různá stanoviska bez toho, že by některý z uvedených závěrů bylo možné označit za neobhájitelný.

Práci lze vytýkat jen drobné formulační nepřesnosti či neobratnosti. Tak např. na str. 40 doktorand odkazuje na zákon o platebních službách, namísto na zákon o platebním styku. Na str. 54 končí druhý odstavec uvozovkami, přičemž není zřejmé, kde uvozovky začínají.

Za zajímavý pokládám názor formulovaný doktorandem na str. 62, že nelze vyloučit ověření podpisu zmocnitele na plné moci k dispozici s účtem jinou bankou, než vedoucí účet.

Souhlasím, že takový závěr je možný, i když jej zákonodárce zřejmě na mysli neměl, zajímalo by mne však, zda jej doktorand považuje za praktický, zejména z toho hlediska, zda by byla banka ochotna se vzdát vyšší jistoty, kterou jí poskytuje ověření podpisu v rámci vlastní organizační struktury. S doktorandem souhlasím i v závěru, že účtem může bez dalšího nakládat i prokurista.

Na str. 71 ztotožňuje doktorand pojmy podstatné náležitosti a podstatné části. V tomto hodnocení se s ním shoduji, za zmínku však stálo, že teorie v tom směru není jednotná.

Na str. 84 doktorand uzavírá, že nelze vyloučit, že poskytovatel platebních služeb spojí s případným nepřijetím návrhu na změnu rámcové smlouvy výpověď takové smlouvy za podmínek § 96 PlStk. Ten stanoví, že výpověď musí být učiněna způsobem uvedeným v § 80 odst. 1 – není mi jasné, jak by měl poskytovatel výpověď realizovat.

Na str. 88 doktorand uvádí, že smluvní strana, která předem připravila smluvní texty „z nejrůznějších důvodů nechce nebo ani nemůže připustit jednání o obsahu smlouvy.“ Souhlasím se závěrem, že takový podnikatel (banka) jednání připustit nechce. Nechápu však, proč by je připustit nemohla.

Na str. 102 doktorand dovozuje, že rozčlenění smlouvy na vlastní text a odkazované obchodní podmínky vedou ke zjednodušení smlouvy jen zdánlivě a ve skutečnosti je úprava závazkového vztahu mezi klientem a bankou složitější. S tím naprosto souhlasím, zajímal by mne ale v té souvislosti názor doktoranda, proč banky tento postup prakticky bezvýjimečně používají.

Přes dílčí, spíše drobné, uvedené výhrady lze podle mého názoru učinit závěr, že posuzovaná práce může být pro teorii i praxi značným přínosem.

IV.

Při obhajobě práce doporučuji se zaměřit na následující otázky:

1. Na s. 71 a 72 doktorand rozebírá situaci, kdy zákon o platebním styku ve vazbě na nesplnění informační povinnosti poskytovatelem platebních služeb nepřiznává projevu vůle obsahujícímu návrh na uzavření smlouvy závaznost pro navrhovatele, takže uživatel není vázán svým projevem vůle uzavřít smlouvu o platebních službách. Zajímalo by mne, jaké důsledky má podle doktoranda tento stav na platnost uzavřené smlouvy.

2. Na s. 96 se doktorand přiklání k názoru, že možnost odchylek od dispoziční úpravy ve smlouvách se spotřebiteli by měla být chápána tak, že odchylky jsou možné vždy, nenaruší-li rovnováhu mezi účastníky nepřiměřeným způsobem v neprospěch spotřebitele.

Takový názor lze nepochybně zastávat, soudím ale, že by jeho aplikace na bankovní smlouvy byla poměrně riziková – existuje zde poměrně značný prostor pro chápání toho, co ještě je a co už není narušení rovnováhy nepřiměřeným způsobem. Myslí si doktorand, že by bylo možné tímto způsobem postupovat v bankovní praxi?

V.

Předložená práce podle mého soudu splňuje požadavky kladené na disertační práci; na základě výše uvedeného ji hodnotím jako způsobilou obhajoby.

V Praze dne 8. července 2012

doc. JUDr. Ivana Štenglová